

Richard Bach

Galeb Jonathan Livingston

- Stvarnom Galebu Jonathanu, koji živi u nama svima -

(prvi dio)

Bilo je jutro i mlado se sunce zlatasalo na namreškanoj površini mirnog mora.

Milju daleko od obale iz ribarskog čamca bacali su mamce - poziv Jutarnjem jatu širio se zrakom, sve dok mnoštvo od tisuću galebova ne nasrne otimajući se za komadiće hrane. Započe novi radni dan. A ondje, na pučini, potpuno sam, daleko od čamca i obale, vježbao je galeb Jonathan Livingston.

Na visini od trideset metara pružio je svoje opnaste nožice i uzdigao kljun silno se upinjući da krilima izvede bolno težak okret izvijenog tijela. Taj okret je značio da će letjeti polagano, pa je usporavao let sve dok mu vjetar nije postao šapat u lice, dok ocean nije ostao nepomičan pod njim. Stisnuo je oči da bi usmjerio pažnju, zadržao je dah, napregnuo sve snage da izvede još samo... dva-tri... centimetra... tog... okreta...

A onda mu perje zaleprša, on izgubi brzinu i padne. Kao što znamo, galebovi ne znaju za nesigurnost u letu ni za gubljenje brzine. Gubljenje sigurnosti i brzine u zraku za njih je sramotno i nečasno. Ali galeb Jonathan Livingston, ne stideći se, raširi krila i ponovi onaj isti drhtav težak okret - usporavajući sve više let, još jednom izgubi brzinu - jer nije bio obična ptica. Većina galebova ne haje da nauči nešto više doli osnove letenja - kako da stigne od obale do hrane i natrag. Jer, većinu galebova ne zanima let, već jelo. A ovog galeba nije zanimalo jelo, već let. Galeb Jonathan Livingston najviše je volio letjeti.

Takav način razmišljanja, uvidio je, ne pridonosi popularnosti među pticama. Čak su i njegovi roditelji očajavali promatrajući Jonathanu kako provodi dane osamljen, uvježbavajući niske letove, eksperimentirajući. Nije mogao shvatiti zašto, na primjer, pri udaljenosti od vode manjoj od polovice raspona svojih krila može ostati u zraku duže i s

manje napora. Njegova slijetanja nisu završavala uobičajenim pljuskanjem ispruženih nožica po površini vode, već dugačkim ravnim tragom što bi ga ostavljao za sobom kada bi dodirnuo površinu mora nogama čvrsto priljubljenim uz tijelo. Ali, kad je počeo slijetati na obalu klizeći i ne odvajajući noge od tijela i ostavljajući tako dug trag klizanja na pijesku, njegovi su se roditelji užasavali.

- Zašto, Jone, zašto? - pitala ga je majka. - Zašto ti je toliko teško biti kao ostale ptice iz jata? Prepusti niske letove pelikanima i albatrosima. Što ne jedeš? Sine sav si kost i perje!

- Nije važno što sam omršavio, majko. Hoću samo da znam što mogu u zraku, a što ne, to je sve. Samo to hoću da znam.

- Slušaj, Jonathane - reče mu otac prilično nježno. - Zima tek što nije stigla. Neće više biti čamaca, a površinske će ribe zaroniti duboko. Ako već želiš učiti, proučavaj hranu i način kako možeš doći do nje. Nemam ništa protiv tvojih majstorija u zraku, ali znaš i sam da te to neće prehraniti. Ne zaboravi da letimo zato da bismo se prehranili.

Jonathan je poslušno klimnuo glavom. Nekoliko slijedećih dana nastojao se vladati kao ostali galebovi; zaista se trudio, borio se i kričao s jatom oko gatova i ribarskih brodica i zaranjao za ostacima ribe i hrane. Ali to mu nekako nije uspijevalo.

"Sve je to besmisleno," mislio je namjerno ispuštajući teško izborenu srdelu gladnom i ostarjelom galebu što ga je slijedio. "Sve ovo vrijeme mogao sam uvježbavati letenje. Toliko toga treba još naučiti!"

Nedugo zatim Jonathan se ponovo povuče u osamu. Učio je daleko na pučini, gladan i sretan.

Cilj mu je bila brzina, i već nakon tjedan dana vježbanja znao je o brzini više nego ijedan galeb.

S visine od trista metara, zamahujući krilima naj snažnije što je mogao, munjevito se sunovratio ravno prema valovima. Tada je shvatio zašto galebovi ne zamahuju krilima pri strmom poniranju. Već za šest sekundi postigao je brzinu od sto trideset kilometara na sat, brzinu pri kojoj krila gube sigurnost kod ponovnog penjanja.

To mu se dogodilo bezbroj puta. Uza sav oprez, leteći na granici svojih mogućnosti, gubio je kontrolu pri velikoj brzini.

Uspinje se do visine od trista metara. Punom snagom leti ravno, zatim se okreće zamahujući krilima i okomito ponire. I svaki put bi mu lijevo krilo zatajilo i snažno bi se zanio nalijevo, te bi se desnim krilom izvukao, a onda bi se strelovito sunovratio nadesno.

Ni ovaj put nije bio dovoljno oprezan. Deset puta je pokušao i svaki put, dosegnuvši brzinu od sto trideset kilometara na sat, pretvorio bi se u nekontroliranu i uskovitlanu gomilu perja

i stropoštao se u more.

"Rješenje je u tome," razmišljao je dok se voda cijedila s njega, "da treba zadržati krila potpuno nepomična pri velikoj brzini - zamahivati samo do brzine od sto kilometara, a onda ih sasvim umiriti.

Pokuša još jednom s visine od šest stotina metara, zaroni u dubinu, istegne kljun nadolje, raširi i stisne krila onog časa kad prijeđe brzinu od sto kilometara. Zahtijevalo je to silnu snagu, ali je uspio. Za deset sekundi dosegne brzinu od sto šezdeset pet kilometara na sat Jonathan je postigao svjetski rekord u brzinskom letu za galebove!

Ali, radost je bila kratka vijeka. Onog trenutka kada se pokušao izviti, onog trenutka kada je promijenio nagib krila - pri brzini od sto šezdeset pet kilometara - osjeti udar kao od eksplozije. Jonathan prsne usred zraka i surva se u more, koje mu se učini tvrdo poput stijene.

Bila se već spustila noć kad se osvijestio - plutao je po mjesječinom obasjanom oceanu. Krila su mu bila teška poput olova, ali je mnogo teže podnosio neuspjeh. Priželjkivao je da ga breme neuspjeha odvuče na dno i da se tako sve završi.

Ali dok je lagano tonuo, odjekne u njemu neki čudni, nepoznati glas. "Što jest, jest. Ja sam galeb. Mogućnosti su mi ograničene. Da sam stvoren da besprijeckorno letim, imao bih navigacione karte mjesto mozga. Da sam stvoren da letim velikim brzinama, imao bih sokolova kratka krila i hranio bih se miševima, a ne ribom. Otac je imao pravo. Moram zaboraviti ovu ludost. Moram odletjeti natrag svome jatu i pomiriti se s onim što jesam, jadni, ograničeni galeb."

Glas umukne, a Jonathan se suglasi s njim. Noću je galebu mjesto na obali. Zareče se sam sebi da će ubuduće biti običan galeb. Svi će biti zato sretniji

Umorno se otisne od tamne vode i poleti prema obali iznad same vode, sretan zbog svega što je naučio o niskim letovima.

"Ali ne," pomisli "Više nisam ono što sam bio, moram zaboraviti sve što sam naučio. Ja sam galeb kao i svaki drugi i letjet ću kao i ostali." Jedva se nekako popne na visinu od trideset metara, teško mlatarajući krilima, i udari prema obali.

Osjećao se bolje nakon odluke da bude kao i svi drugi galebovi iz jata. Više ga ništa neće tjerati da uči kao dosad, neće više biti ni prkosa ni neuspjeha, Bilo je ugodno ne misliti ni na što i letjeti kroz mrak prema svjetlima iznad žala.

Mrak! Onaj potmuli glas najavi uzbunu. Galebovi nikad ne lete po mraku!

Jonathan se nije obazirao na to. "Baš je lijepo," mislio je. "Mjesec i svjetla trepere u vodi, isijavaju zrakaste odbljeske kroz noć, i sve je tako mirno i blago..."

Sleti! Galebovi nikad ne lete po mraku! Da si stvoren da letiš po mraku, imao bi oči poput sove. Imao bi u glavi navigacione karte! Imao bi sokolova kratka krila!

Tu u noći, na visini nešto više od trideset metara, galeb Jonathan Livingston zatrepta. Bol i odluka začas iščeznuše

Kratka krila! Sokolova kratka krila! "To je rješenje! Kakva sam bio budala! Potrebna su mi samo mala kratka krila, valja ih, dakle, presaviti i letjeti samo vršcima krila! Kratka krila!

Uzvine se do visine od šest stotina metara iznad površine tamnog mora, ne pomišljajući ni na trenutak na neuspjeh ili smrt, uvuče prednje dijelove krila i priljubi ih uz tijelo i tako izloži vjetru samo uzak pojas kratkih bodeža na vršcima krila, te zaroni okomito u dubinu.

Vjetar mu je zaglušno hućao oko glave. Sto trideset kilometara na sat, sto šezdeset, dvjesta dvadeset, i još brže...

Pri brzini od dvjesta šezdeset kilometara nije osjećao opterećenja krila ni približno onako snažno kao nekad pri brzini od sto trideset kilometara. Sasvim blago skrenuvši vrhove krila, izvi se i sunu iznad valova, nalik na sivo topovsko tane obasjano mjesečinom.

Stisne oči da se obrani od vjetra i obuze ga radost. "Dvjesta šezdeset kilometara na sat! I ništa! Ako se sunovratim s visine od tisuću petsto metara, tko zna koliku bih brzinu postigao..."

Zaboravi svoje maloprijašnje zavjete, odnijela ih je silina vjetra. Čak se nije osjećao kriv što je prekršio obećanje. Takva obećanja, uostalom, vrijede samo za galebove što prihvaćaju svakodnevicu. Nekome tko je dotaknuo savršenstvo u učenju nisu potrebna slična obećanja.

Čim je sunce izišlo, galeb Jonathan Livingston ponovo je vježbao. S visine od tisuću petsto metara ribarski čamci doimali su se kao točkice na mirnom plavom moru, a jato pri svom jutarnjem obroku činilo se kao oblak uzvitlane prašine.

Bio je živ, jedva je primjetno drhtao od oduševljenja, ponosan što je savladao strah. A onda je, bez velikih priprema, uvukao prednji dio krila, izbacio kratke, kose vrhove i sunovratio se ravno prema moru. Već na visini od tisuću trista metara postigao je konačnu brzinu - vjetar je, poput čvrstog zvučnog zida, onemogućavao daljnje ubrzanje. letio je vratolomnom brzinom od trista devedeset šest kilometara na sat. Stegne ga u grlu pri pomisli da bi pri ovoj brzini s ispruženim krilima prsnuo u pretvorio se u milijun sićušnih komadićaka. Ali brzina je snaga, brzina je ushit, brzina je čista ljepota.

Započe se izvijati na visini od trista metara. Vršci krila tresli su se i treperili na strahovito snažnom vjetru, a brodice i jato, što su mu bili baš na putu, titrali su i rasli meteoritskom brzinom. Nije se mogao zaustaviti. Nije znao ni kako da skrene pri ovakvoj brzini. Sudar bi značio trenutnu smrt. Stoga zatvori oči.

Tog jutra, nedugo nakon izlaska sunca, galeb Jonathan Livingston prohuja posred Jutarnjeg

jata brzinom od trista sedamdeset kilometara na sat, zatvorenih očiju, a vjetar mu je žestoko fujkao u perje. Galeb sreće mu se i ovaj put nasmiješio - nitko nije stradao.

Kad je ponovo uperio kljun prema nebu, još je jurio brzinom od dvjesta osamdeset kilometara. Pošto je smanjio brzinu na četrdeset i napokon ispružio krila, broдика što se nalazila tisuću dvjesta metara ispod njega bila je poput točkice na moru.

Likovao je! Krajnja moguća brzina! Galeb koji leti trista devedeset šest kilometara na sat! Bio je to rekord, jedinstven, velik trenutak u povijesti jata, trenutak koji označava početak novog razdoblja u Jonathanovu životu. Leteći prema svom osamljenom vježbalištu, savi krila, spreman za novi spust s visine od dvije tisuće četristo metara, i odluči da danas savlada i skretanje.

Pomakom samo jednog perca sa vrška krila dva-tri centimetra u stranu, može se postići, shvati, glatko i široko skretanje pri vratolomnoj brzini. Međutim, prije toga je naučio, ako pri toj brzini pomakne više od jednog perca, zavrtjet će se poput puščanog taneta.. i tako je Jonathan postao prvi galeb koji izvodi akrobatske letove.

Toga dana nije tratio vrijeme na razgovore s drugim galebovima - letio je sve do sumraka. Otkrio je petlju, polagani valjak, ledni kovit i letenje na nož.

Kad se Jonathan pridružio jatu na obali, već se bila spustila noć. Bio je umoran i vrtjelo mu se u glavi. Ipak je u svom ushićenju izveo pri slijetanju petlju, a trenutak prije nego što je dodirnuo tlo, valjak na razdjelu. " Kad saznaju, ", pomisli, "za moj rekord, poludjet će od sreće. Koliko je sad život bogatiji! To je smisao života, a ne samo ono sumorno vucaranje do ribarskih brodica i natrag! Možemo se izdići iz neznanja, možemo postati umješna, pametna i savršena bića. Možemo biti slobodni! _Možemo naučiti letjeti_"

Godine što su bile pred njim obećavale su sreću i zadovoljstvo.

Kada je sletio na obalu, ugleda zbor galebova i učini mu se da su sakupljeni već dulje vrijeme. Zapravo su ga čekali.

- Galebe Jonathane Livingstone! Stani u sredinu! - Riječi Starješine zazvučale su izrazito svečano. Stajati u sredini značilo je ili veliku sramotu ili veliku čast. Na taj se način iskazivala čast vođama galebova. "Naravno," pomisli, "Jutarnje jato vidjelo je moj rekord! Ali ja ne želim počasti. Ne želim postati vođa. Samo želim podijeliti s njima svoje otkriće i upozoriti ih na nove mogućnosti za sve nas." Stupio je naprijed.

- Jonathane Livingstone - oslovi ga Starješina - stani u sredinu, na svoju sramotu, tako da te sva braća galebovi vide!

Kao da ga je tko tresnuo daskom po glavi. Koljena su mu zaklecala, perje mu se objesilo, a u ušima mu je šumilo. "Zar ja da stojim u sredini na svoju sramotu? Nemoguće! A moj rekord? Oni to ne razumiju! To je zabuna, pogreška!"

- ...zbog svoje nepromišljene neodgovornosti - ozbiljni je glas odjekivao - zbog povrede dostojanstva i tradicije porodice galebova...

Biti pozvan u sredinu zbog nekog sramnog čina značilo je biti izopćen iz društva galebova, prepušten samotničkom životu na Dalekim Hridima.

- Jednog ćeš dana, Jonathane Livingstone, shvatiti da se neodgovornost ne isplati. Život je neizvjestan i nepoznatljiv, a mi smo stvoreni samo da jedemo i da opstanemo što dulje možemo.

Galeb se nikada ne suprotstavlja zboru jata, ali Jonathan ipak digno glas:

- Neodgovornost? Braćo! - uzvikne.- Tko je odgovorniji od galeba koji pronade i slijedi smisao i viši cilj života? Tisuću godina mučimo se da dođemo do ribljih glava, a sad imamo razloga da živimo - da učimo, da otkrivamo i postanemo slobodni! Dajte mi priliku, dopustite mi da vam pokažem što sam naučio...

Jato je stajalo nepomično, kao ukopano.

- Bratstvo je razvrgnuto - povikaše galebovi u jedan glas i jednodušno se oglušise i okrenuše mu leđa.

Ostatak života Jonathan je proveo u samoći, ali je odletio još mnogo dalje od Dalekih Hridi. Nije ga toliko boljela samoća koliko spoznaja da njegova braća nisu htjela povjerovati u uzvišenost letenja; nisu htjela da otvore oči i vide.

Svakim je danom učio sve više. Naučio je da ponirući punom brzinom može dohvatiti vrlo rijetku i ukusnu ribu što se kreće u jatu tri metra ispod površine oceana - više mu nisu bile potrebne ribarske brodice ni ustajali kruh da bi preživio. Naučio je spavati u zraku za dugih noćnih letova, koristeći se vjetrom što je dolazio s kopna i prelazeći tako po dvjesto kilometara od zalaska do izlaska sunca. Vladajući savršeno samim sobom, letio je kroz guste morske magle i penjao se iznad njih, do blistavo vedrog neba ... Dok su drugi galebovi čepili na zemlji i znali jedino za sumaglicu i kišu. Naučio je služiti se vjetrovima u visinama da odleti duboko u unutrašnjost i ondje se pogosti ukusnim kukcima.

Sve što je nekoć želio jatu, sad je činio sam za se; naučio je letjeti i nije mu bilo žao cijene koju je platio. Jonathan je otkrio da su dosada, strah i gnjev glavni razlozi zbog kojih galebovi žive kratko, a budući da se svega toga oslobodio, uživao je zaista dugo i lijepo.

Stigli su navečer i ugledali Jonathana kako spokojno klizi po svom voljenom nebu. Dva galeba što su se pojavila tik uz njega bili su čisti poput zvjezdanog sjaja zračeci blagošću i prijateljstvom u tamnim noćnim visinama. Ali najljepše od svega bio je njihov let, vještina s kojom su vrškove svojih krila držali na određenom i stalnom razmaku od njegovih.

Bez riječi, Jonathan ih povrgne ispitu koji još nijedan galeb nije bio položio. Iskrivi krila i uspori let tako da se jedva micao u zraku. Dvije blistave ptice uspore istodobno let, bez po

muke, ne udaljavajući se od njega. Umjele su sporo letjeti.

Zatim on presavije krila, obrne se i zaroni u dubinu brzinom od trista pedeset kilometara na sat. Oni se strmoglave s njim u besprijeckornoj formaciji.

Najzad se on istom brzinom izvi i poleti gore izvodeći okomiti polagani valjak. Oni su letjeli uz njega smješkajući se.

On nastavi letjeti u horizontali a nakon nekoliko trenutaka zausti: - Dobro - reče. - Tko ste vi?

- Mi smo iz tvog jata, Jonathane. Mi smo tvoja braća. - Riječi su zvučale snažno i mirno. - Došli smo da te povedemo još više, da te odvedemo kući.

- Nemam ja kuće. Nemam ni jata. Ja sam prognanik. Sad nas nosi veliki planinski vjetar. I ja svoje ostarjelo tijelo ne mogu podići još više od stotinjak metara.

- Možeš, Jonathane, možeš. To si naučio. Završio si jednu školu, i sad je vrijeme da stupiš u drugu.

Jonathanu se učini da je taj trenutak pun razumijevanja i svijetlosti nosio u sebi cijeli svoj život. Imaju pravo. On zna letjeti više, došao je trenutak da pođe kući.

Još jednom obuhvati pogledom nebo, ono prekrasno, srebrnasto prostranstvo, gdje je naučio tako mnogo.

- Spreman sam - reče na kraju.

I Jonathan Livingston, sa dva galeba sjajna poput zvijezda, uzdigne se i nestane u sasvim tamnom nebu.

(drugi dio)

"Ovo je, dakle, nebo", pomisli i licem mu preleti osmijeh. Nije bilo baš dolično razglabati o nebu u trenutku kad se približavao njegovim dverima.

Napuštajući Zemlju i njene oblake, leteći sa dva blistava galeba pored sebe, primijeti da i njegovo tijelo postaje sjajno poput njihovih. Istina, još je bio onaj isti mladi galeb Jonathan kakav je oduvijek bio ispod zlaćanih očiju, samo mu se vanjski lik izmijenio.

Tijelo kao da je ostalo gablelje, ali je sada moglo letjeti mnogo bolje nego ikad prije. "Tako", mislio je, "sad ću s upola manje truda postići dvostruko veću brzinu, dvostruko veći uspjeh od onog na Zemlji u svojim najboljim danima!"

Perje mu je blistalo poput brilijanata, a krila su mu bila poput savršeno glatkih pločica uglačanog srebra. Oduševljeno počeo proučavati i ispitivati snagu svojih novih krila.

Pri brzini od dvjesto sedamdeset pet kilometara na sat osjeti da se približava najvećoj brzini koju je ikad postigao u horizontalnom letenju. Pri brzini od petsto pet kilometara shvati da leti najbrže što može, pa ipak bijaše malko razočaran. Znači da je i njegovo novo tijelo ograničeno. Iako je premašio svoj raniji rekord u horizontalnom letenju, znao je da bi iziskivalo velik napor da ga obori. "Na nebu," pomisli, "ne bi trebalo biti ograničenja."

Oblaci se razmaknuše a pratioci mu doviknuše:

- Sretno sletio, Jonathane - i nestadoše.

Letio je iznad mora, prema razvedenoj obali. Nekolicina galebova povremeno je uzlijetalo s hridi. Dalje, prema sjeveru, na samom horizontu, letjelo je još nekoliko galebova. Novi prizori, nove misli, nova pitanja. Zašto je tako malo galebova? Nebo bi moralo vrvjeti od galebova! Zašto sam odjednom ovako umoran? Galebovi ne bi smjeli ovdje biti pospani i umorni.

Gdje li je to već čuo? Sjećanja iz života sa Zemlje polako su blijedila. Dakako, ondje je naučio mnogo toga, ali su mu se pojedinosti nekako izmiješale - sjećao se mutno kao su se borili za hranu i kako je bio protjeran.

Desetak galebova doleti s obale da ga pozdravi, ali ni jedan ne progovori ni riječi. Samo osjeti da mu je ovo novi dom i da je dobrodošao. Bio je to za njega velik da, ali se izlaska sunca više nije sjećao.

Skrene prema obali udarajući krilima da bi se načas zaustavio, a zatim se lagano spusti na pješčani žal. I drugi su galebovi sletjeli, ali ni jedan nije zamahnuo ni jednim percem svojih krila. Njihali su se na vjetru široko ispruženih sjajnih krila, a onda nekako čudno promijenili nagib perja, sve dok se ne zaustaviše, a u istom času dodirnuše tlo nogama. Bila je to začudna vještina, ali je Jonathan bio suviše umoran da i sam pokuša. Čučajući na obali, i dalje bez riječi, zaspi.

Slijedećih dana Jonathan shvati da ovdje može naučiti o letu isto onoliko koliko i u životu što ga je ostavio za sobom. Samo na drugi način. Ovdje su galebovi mislili kao i on. Svaki od njih smatrao je najvažnijom u životu doseći i dotaknuti savršenstvo u onome što su najviše voljeli - u letenju. Te veličanstvene ptice provodile su sate i sate uvježbavajući letove i usavršavajući akrobatiku u zraku.

Dugo Jonathan nije mislio na svijet iz kojeg je stigao, svijet u kojem je njegovo jato živjelo gluho i slijepo za ljepotu i radost letenja, upotrebljavajući krila samo za borbu i traženje hrane. Ipak bi ga se kadikad sjetio, makar na trenutak.

Sjetio ga se i jednog jutra, dok se sa svojim instruktorom odmarao na žalu, nakon

uvježbavanja valjka na razdjele iz lednog položaja.

- Gdje su ostali, Sullivane? - upita ga nijemo, služeći se već sasvim lako telepatskim sporazumijevanjem kakvim su se svi galebovi služili umjesto kriještanja i kričanja. - Zašto nas nema više? Ondje odakle sam došao bilo je ...

- ... na tisuće galebova. Da, znam. - Sullivan klimne glavom.- Odgovor je u tome što si ti, Jonthane, rijetka ptica, jedan među tisućama galebova. Svi smo mi prevalili dug put dok nismo stigli ovamo. Prelazili smo iz jednog svijeta u drugi, koji se nije mnogo razlikovao od prijašnjeg, zaboravljajući odmah odakle smo stigli, ne razmišljajući kamo hrlimo, ne misleći na sutra. Znaš li koliko smo života proživjeli dok nismo shvatili da nam se život ne sastoji samo od hrane, borbe i premoći u jatu? Tisuću godina, Jone, deset tisuća! Pa još stotinu života dok nismo naslutili da postoji nešto što se zove savršenstvo, a onda još stotinu života dok nismo naučili da je svrha življenja u tome da otkrijemo to savršenstvo i da ga pokažemo drugima. Sada, naravno, vrijedi jednako pravilo za sve nas: biramo svoj idući svijet prema onom što smo naučili u ovom. Ne naučiš li ništa, idući ti je život jednak sadašnjem, ista ograničenja i iste poteškoće koje treba nadvladati.

On raširi krila i okrene se prema vjetru.

- Ali ti, Jone - proslijedi - ti si naučio sve odjednom i nisi morao proživjeti tisuću života da bi stupio u ovaj život.

Već idućeg trenutka ponovo su uzletjeli i nastavili vježbati. Izvedba valjka na razdjele u formaciji bila je neobično teška, jer dok je letio na leđima, morao je činiti sve naopake od onoga što je činio njegov mozak.

- Pokušajmo još jednom - ponavljao je Sullivan. - Pokušajmo još jednom. - Na kraju reče: - Dobro. - I tada stadoše uvježbavati vanjsku petlju.

Jedne večeri, galebovi koji nisu pošli na noćno letenje ležali su na pijesku, zamišljeni. Jonathan prikupi hrabrost i priđe starješini koji je, kako mu netko reče, imao uskoro napustiti ovaj svijet. - Čjang ... - oslovi ga plašljivo. Stari ga galeb blago pogleda. - Što je, sinko? Starješina je s vremenom postajao bio sve snažniji, pa je sad letio bolje od bilo kojeg galeba iz jata, jer je savladao sve vještine koje su drugi galebovi tek učili. - Čjang, ovo nije nebo, zar ne? Starješina se nasmiješ na mjesečini. - Ti još učiš, Jonthane - reče naposljetku. - Što će biti poslije ovoga? Kamo idemo? Zar nebo uopće postoji? - Ne, Jonthane, ne postoji. Nebo nije ni mjesto, ni vrijeme. Nebo je savršenstvo. - Zastane na trenutak, pa reče: - Ti letiš veoma brzo, je li? - Pa ... uživam u brzini - odgovori Jonathan, iznenađen, ali ponosan što je starješina to zapazio. - Dodirnut ćeš nebo, Jonthane, kad dosegneš savršenu brzinu. To ne znači letjeti tisuću kilometara na sat, ni milijun, niti letjeti brzinom svjetlosti. Jer, svaki je broj ograničen, a savršenstvo nema granica. Savršena brzina, dijete moje, znači biti ondje. Iznenada Čjang nestane, a u idućem trenu pojavi se uz sam rub vode, dvadesetak koraka dalje. Onda se ponovo izgubi, ali se začas nađe pokraj Jonathanova ramena. - To me zabavlja - reče. Jonathan se zbunio. Zaboravio ga je upitati za

nebo.

- Kako to postižeš? Kako se tada osjećaš? Možeš li daleko stići?

- Možeš otići bilo kamo i bilo kada, samo ako želiš - objasni mu starješina. - Ja sam bio gdje god i kad god sam poželio. - Pogleda preko mora. - Čudno je to. Galebovi koji prezru savršenstvo radi putovanja, putuju polako i nikad ne stignu na odredište. Oni koji se odreknu putovanja radi savršenstva, mogu stići svuda, u tren oka. Zapamti, Jonathane! Nebo nije ni mjesto ni vrijeme, jer su i mjesto i vrijeme beznačajni. Nebo je ...

- Možeš li me naučiti da tako letim? - Jonathan zadržti pri pomisli da će naučiti nešto novo.

- Dakako, ako želiš.

- Želim. Kad bismo mogli početi?

- Odmah, ako hoćeš.

- Želim naučiti tako letjeti - ponovi Jonathan, a oči mu se zasjaše čudnim sjajem. - Reci mi što moram uraditi.

Čjang je polagano govorio i pomno promatrao mladog galeba.

- Da bi odletio bilo kamo brzinom misli - reče - moraš početi od spoznaje da si već stigao na željeno mjesto ..

Po Čjgovim riječima, stvar je u tome da se oslobodiš osjećaja da si sputan ograničenim tijelom kojem je raspon krila metar i pet centimetara i da su ti mogućnosti točno određene. Stvar je u tome da znaš da je tvoja prava priroda, savršena kao i neispisan broj, istovremeno svagdje u vremenu i prostoru.

Jonathan je revno vježbao, od rana jutra prije izlaska sunca, pa do poslije ponoći. Uza sav napor, nije naučio ama baš ništa novo.

- Ostavi se vjere - Čjang mu je ponavljao. - Vjera ti nije trebala dok si učio letjeti, ne treba ti ni sada, kad želiš shvatiti što je letenje. To jedno te isto. Pokušaj ponovo ...

A onda, jednog dana, dok je zatvorenih očiju stajao na obali, koncentrirajući se, Jonathan iznenada shvati što mu je Čjang govorio.

- Pa to je istina! Ja jesam savršeni galeb, bez ograničenja. - Osjeti svu silinu sreće.

- Bravo - reče Čjang s prizvukom pobjede u glasu.

Jonathan otvori oči. Stajao je sam sa starješinom na potpuno nepoznatoj obali - drveće se

pružalo sve do ruba vode, a dva žuta sunca blizanca plovila su nebom.

- Konačno si shvatio - reče Čjang. - ali još moraš usavršiti vještinu.

- Gdje smo? - iznenadi se Jonathan.

Potpun ravnodušan prema svojoj okolini, starješina otkloni pitanje.

- Očito na nekoj planeti sa zelenim nebom i sa dvije zvijezde umjesto sunca.

Jonathan klikne od sreće i ogłosi se prvi put otkako je napustio Zemlju.

- UPALILO JE!

- Naravno da je upalilo, Jone - objasni mu Čjang. - Uvijek uspijemo kad znamo što činimo. Nego, da se vratimo na tvoju vještinu.

Kad su se vratili, bio je već pao mrak. Ostali su galebovi pratili Jonathana zlaćanim očima punim strahopoštovanja, jer su ga vidjeli kako je nestao iz svijeta u kojem je bio prikovan tako dugo.

Šutke je primio njihove čestitke, a onda reče:

- Ja sam novajlija! Početnik! Moram još mnogo toga naučiti od vas!

- Ne bih se složio, Jone - prekine ga Sullivan koji je stajao pokraj njega. - Ti učiš bez straha, kao ni jedan od svih galebova koje sam vidio u deset tisuća godina.

Jato naglo utihne, a Jonathan se promeškolji od neugodnosti.

- Možemo početi od vremena, ako želiš - obrati mu se Čjang. - i vježbati let u prošlost i budućnost. Tek nakon toga bit ćeš spreman da naučiš ono najteže, najmoćnije, ali i najzgodnije. Tada ćeš moći uzletjeti i spoznati smisao dobrote i ljubavi.

Prošlo je mjesec dana, možda i više. Jonathan je neobično brzo napredovao. Jon dok je učio bio iz vlastitog iskustva, bio je dobar i brz učenik, a sad, kad ga je podučavao starješina glavom, učio je i pamtio kao kakav aerodinamični pernati računar.

A onda, jednog dana, Čjanga nestane. Sa svima je tiho porazgovarao, savjetovao im da ne napuste učenje, vježbanje i nastojanje da spoznaju više o savršenom nevidljivom načelu života. Dok je govorio, perje mu je postajalo sve sjajnije i sjajnije, a na kraju je postalo tako blistavo da ga nijedan galeb nije više mogao gledati.

- Jonathane - odjeknuše njegove posljednje riječi - proučavaj i dalje ljubav!

Kad su ponovo otvorili oči, Čjanga više nije bilo.

Kako su dani prolazili, Jonathan je sve češće mislio na Zemlju s koje je bio došao. Da je ondje znao samo desetinu, samo stoti dio onoga što je ovdje naučio, koliko bi mu život više značio! Stajao je na pijesku razmišljajući postoji li možda ondje dolje galeb koji pokušava svladati ograničenja i otkriti smisao letenja, izvan uobičajenog prikupljanja mrvica kruha sa brodica. Možda su prognali još nekoga zato što je rekao istinu jatu u lice. I što je Jonathan dulje vježbao kako da bude dobar, i što je više proučavao pravu prirodu ljubavi, to je više težio da se vrati na Zemlju. Iako je njegova prošlost bila ispunjena samoćom, bio je stvoren da postane učitelj, te je i svoju ljubav iskazivao tako što je htio prenijeti djelić istine, koju je spoznao, galebu koji bi pokazao makar samo želju da tu istinu i sam spozna.

Sullivan, koji je umio letjeti kao u mislima, te je i druge tome učio, izrazi mu svoju sumnju:

- Jone, ti si nekad bio izopćenik. Zar misliš da će te ptice tvoga jata htjeti saslušati? Znaš li onu uzrečicu: Onaj tko leti najviše vidi najdalje. Galebovi koje si napustio čuče na zemlji, kriče i bore se među sobom. Oni su tisuće kilometara udaljeni od neba - a ti bi htio da ga odande vide! Jone, pa oni ne mogu ni vrškove svojih krila! Ostani ovdje! Pomozi novim galebovima, onima koji su dovoljno visoko da vide ono što im želiš pokazati. - Utihne načas, pa nastavi. - Što bi bilo da se Čjang vratio u svoje prijašnje svjetove? Što bi danas bilo s tobom?

Posljednje pitanje ga uvjeri da Sullivan ma pravo. Galeb koji leti najviše leti najdalje.

Jonathan je ostao i radio s pridošlicama koji su svi odreda bili pametni i brzo učili. Ali pomisao da ondje dolje, na Zemlji ipak postoji jedan ili dva galeba koji bi mogli sve to naučiti, nije ga nikako napuštala. Koliko bi tek on bio naučio da mu je Čjang došao onog dana kad je bio izopćen iz jata!

- Sully, moram se vratiti - reče naposljetku. - Tvoji učenici vrlo dobro napreduju. Oni će ti pomoći oko pridošlica.

Sullivan uzdahne, ali mu se ne usprotivi.

- Nedostajat ćeš mi, Jonathane - samo reče.

- Sully, zaboga, - obrati mu se Jonathan prijekorno - me budi budalast! Što mi to svakodnevno uvježbavamo? Kad bi naše prijateljstvo ovisilo o vremenu i prostoru, onda bismo, svladavši vrijeme i prostor, upropastili i naš bratstvo! Savladamo li prostor, ostaje nam samo OVDJE. Svladamo li vrijeme, ostaje nam samo SADA. Zar ne misliš da ćemo se na tom putu, između SADA i OVDJE, ipak povremeno sretati?

Galeb Sullivan se nehotice nasmija.

- Ti luda ptico - reče blago. - Ako je itko kadar pokazati nekome dolje na zemlji kako se može vidjeti na tisuću kilometara onda je to galeb Jonathan Livingston. - Zagleda se u

pijesak. - Zbogom, Jone, prijatelju moj!

- Zbogom, Sully! Do viđenja.

Tim riječima se Jonathan oprostio i prenese u mislima među veliko jato galebova, na obalu nekog drugog vremena, i shvati s uvježbanom lakoćom da nije samo kosti i perje, već ničim neograničen savršen simbol slobode i leta.

Galeb Fletcher Lynd bio je još posve mlad, ali je već znao da jato nije nikad nikog tako oštro i nepravedno kaznilo kao njega.

"Baš me briga što pričaju", mislio je ljutito, a pogled mu se sve više zamućivao dok se primicao Dalekim Hridima. "Kao da letjeti znači samo mlatarati krilima od jednog mjesta do drugog! To ... to ... može svaki komarac! Napraviš jedan mali valjak-bure oko starješine, onako od šale, a oni te izopće iz jata! Zar su slijepi? Zar baš ništa ne vide? Zar nikako ne mogu shvatiti kakvo će to biti slavlje kad zaista naučimo letjeti?"

"Baš me briga što misle. Pokazat ću ja njima što znači letjeti. Bit ću pravi prognanik, ako baš tako žele. A poslije će im biti žao ... "

U glavi mu odjeknu nečiji glas, koji je bio vrlo blag, ali ga toliko uplašio da zaglavinja u zraku.

- Nemoj biti tako strog prema njima, galebe Fletcheru! Time što su te protjerali nudili su sami sebi i jednoga će dana i sami to spoznati, jednoga će dana i sami vidjeti ono što ti sad vidiš. Oprosti im i pomozimo da im se otvore oči.

Dva-tri centimetra od njegova desnog krila letio je najsjajniji bijeli galeb na svijetu, klizeći sasvim lako, ne pokrećući nijedno perce, brzinom koju je Fletcher jedva mogao slijediti.

Mlada ptica se potpuno zbuni.

- Što se ovo događa? Jesam li lud? Ili mrtav? Što je ovo?

Tih i miran glas ponovo se ispreplete s njegovim mislima, zahtijevajući odgovor.

- Galebe Fletcheru, želiš li letjeti?

- Da, ŽELIM LETJETI!

- Fletcheru Lynde, je li tvoja želja za letenjem toliko jaka da ćeš oprostiti jatu i da ćeš mu se ponovo vratiti kad naučiš kako bi i njima pomogao da nauče?

Nije mogao lagati tom čarobnom vještom biću, ma koliko bio ponosan i povrijeđen.

- Želim - reče tiho.

- Dakle, Fletcher - nastavi sjajno stvorenje vrlo blagim glasom - počnimo horizontalnim letenjem ...

(treći dio)

Jonathan je lagano kružio iznad Dalekih Hridi i promatrao. Mladi i neobuzdani galeb Fletcher bio je gotovo savršen učenik. Bio je snažan, lagan i brz u zraku i, što je najvažnije, posjedovao je vruću želju da nauči letjeti.

Upravo u tom trenutku jedva vidljiva siva spodoba strelovito se penjala nakon poniranja i proletjela mimo svog nastavnika brzinom od dvjesta sedamdeset pet kilometara na sat. Zatim se sasvim neočekivano odlučio na još jedan okomiti polagani valjak na šesnaest razdjela, odbrojavajući glasno:

... osam ... devet ... deset ... vidiš-Jonathane-gubim-brzinu ... jedanaest .. htio-bih-se-zaustaviti-naglo-kao-ti ... dvanaest ... ali-do-vraga-neću-uspjeti ... trinaest ... posljednja-tri-okreta .. bez ... četrnaest .. u-u-uh!

Od bijesa i nezadovoljstva zbog neuspjeha, Fletcher nije uspio izvesti svijeću s padom u zvono. Pao je natraške, okrenuo se nekoliko puta i plahovito se bacio u obrnuti kovit da bi se na kraju, sav zadihan, povratio u horizontalni let trideset metara niže od svoga nastavnika.

- Tratiš vrijeme sa mnom, Jonathane! Ja sam tupav! Glup sam! Pokušavam nanovo i nanovo, ali nikakve koristi od toga!

Jonathan ga pogleda i klimne glavom.

- Dakako da ne možeš uspjeti kad se penješ tako teško. Fletcheru, izgubio si sedamdeset pet kilometara samo na pripremu! Uspon ti mora biti lagan! Čvrst, ali lagan, shvaćaš li?

Sleti do mladog galeba.

- Pokušajmo sad zajedno, u formaciji. I pripazi malo na uspon. Ulazimo glatko i lagano ...

Nakon tri mjeseca Jonathan je imao još šest učenika, sve same prognanike što su došli sa željom da lete radi puke radosti letenja.

Ipak, bilo im je lakše savladati tehniku letenja, nego shvatiti njegov pravi smisao.

- Svatko od nas je, u suštini, simbol Velikog Galeba, neograničen simbol slobode - govorio im je Jonathan kad bi se pred večer spustili na obalu. - Pravilno letenje korak je bliže mogućnosti da izrazimo svoju pravu prirodu. Moramo odbaciti sve što nas ograničava. Radi

toga uvježbavamo brzinsko i polagano letenje, akrobacije u zraku ...

... A njegovi bi učenici zaspali iscrpljeni od napornog letenja. Voljeli su vježbati jer je to bilo povezano s brzinom i uzbuđenjem, utažilo im je glad za znanjem što je rasla nakon svakog novog sata letenja. Ali ni jedan od njih, pa čak ni galeb Fletcher Lynd, nije mogao vjerovati da let ideja može biti isto tako stvaran kao i let vjetra i perja.

- Cijelo vaše tijelo, od vrška jednog krila do drugog - Jonathan im je govorio - nije ništa drugo doli vaša misao, u formi koja se može vidjeti. Ne ovladate li svojom misli, ne možete vladati ni svojim tijelom.

Ali, ma kako im to pokušava objasniti, sve je to zvučalo kao ugodno maštanje, a njima je bio potrebniji san.

Samo mjesec dana kasnije Jonathan im reče da je došao trenutak da se vrate svom jatuu.

- Nismo još spremni! - reče galeb Henry Calvin. - Oni ne žele da se vratimo! Mi smo prognanici! Ne možemo se prisiliti da idemo tamo gdje nas ne žele, nije li tako?

- Slobodni smo da pođemo kamo želimo i da budemo ono što jesmo - odgovori mu Jonathan, uzleti s pješčana žala i udari na istok, prema obitavalištu svoga jata.

Među njegovim učenicima zavlada strepnja, jer se po zakonu jata prognanik ne smije nikad vratiti, a taj zakon nije nitko prekršio u deset tisuća godina. Zakon je govorio: "Ostani!"; Jonathan je rekao: "Idi!" - i sada je bio već kilometar - dva daleko od obale. Ako budu još dugo čekali, Jonathan će se naći pred neprijateljski raspoloženim jatuu potpuno sam.

- i se ne moramo pridržavati zakona, jer ne pripadamo jatuu, nije li tako? - reče Fletcher prilično samouvjeren. - Osim toga, ako dođe do borbe, bit ćemo potrebniji ondje nego ovdje.

I tako se njih osmorica uputiše tog jutra sa zapada u formaciji dvostrukog romba gotovo pokrivajući jedan drugome vrškove krila. Doletjeli su žala, gdje se sastajao zbor jata, brzinom od dvjesta pedeset kilometara na sat; Jonathan je bio na čelu, Fletcher je lagano klizio zdesna, a Henry Calvin se trudio da održi brzinu slijeva. A onda, u istoj formaciji, svi kao jedan, izvedoše polagani valjak nadesno ... pa ravno ... pa na leđa ... pa ... ravno, a vjetar je fijukao oko njih.

Kričanje i kriještanje svakodnevnog života jata utihnu, kao odsječeno velikim nožem, i osam tisuća galeblijih očiju promatrahu netremice što se zbiva. Osam galebova počеше se pojedinačno naglo penjati, svaki izvede punu petlju, pa se u širokom krugu sasvim polagano spusti na pješčani žal. Kad sletješe, galeb Jonathan iznese im svoje primjedbe na letenje, mirno, kao da se ovakvi događaji zbivaju svaki dan.

- Kao prvo - započe osmjehujući se kiselo - svi ste malko kasnili u priključivanju ...

Misao sijevne jatom poput munje. Ove su ptice prognanici! I vratile su se! A to ... to se ne smije dogoditi! Fletcherova predskazivanja o borbi rasplinula su se u općoj pometnji.

- Pa dobro, prognanici su, to stoji - javi se jedan od mlađih galebova - ali, da mi je samo znati gdje su naučili ovako letjeti?

Tek nakon sat vremena odjeknuše riječi Starješine.

- Ne osvrćite se na njih. Galeb koji razgovara s prognanikom i sam će biti prognana. Galeb koji se divi prognaniku krši zakon jata.

U tom trenutku ptice okrenuše Jonathanu svoja siva pernata leđa, ali se on pravio da to ne primjećuje. Nastavi poduku upravo iznad zborišta jata i prvi put počeo tjerati svoje učenike do samih granica njihovih mogućnosti.

- Galebe Marine - vikao je izdaleka - kažeš da si savladao nisko letenje! Povjerovat ću ti tek kad mi to dokažeš! LETI!

I tihi maleni galeb Marin William, zatečen neočekivanom žestinom svog instruktora, na svoje veliko čudo, pokaže se pravim čarobnjakom u niskom letenju. Po laganom povjetarcu uspio se uzvinuti s pijeska i vratiti bez ijednog zamaha krilima, samim nagibanjem perja.

Slično je bilo i galebom Charlesom Rolandom, koji je letio nošen planinskim vjetrom na visini od sedam tisuća petsto metara, a zatim je sletio sav modar od studenog, rijetkog zraka. Zbunjen i sretan, čvrsto je odlučilo da su sutra uzvine još više.

Galeb Fletcher, koji je najviše od svih volio akrobacije, savladao je okomiti polagani valjak na šesnaest razdjela, a već sutradan je uz to izveo još jednu majstoriju. Perje mu je slalo bijele odbljeske sunčeva sjaja na žal odakle su ga pratili mnogi skriveni pogledi.

Sate i sate Jonathan je pratio svoje učenike leteći uz njih, pokazujući im i tumačeći, vodeći ih i bodreći često na još veće podvige. Letio je s njima kroz noć i oluju, radi puke zabave, dok je jato mrzovoljno čepilo dolje, na kopnu.

Kad bi završili satove letenja, učenici bi se odmarali na pijesku i slušali Jonathana sve pažljivije. Neke njegove ideje bile su lude i nikako ih nisu mogli razumjeti, ali neke su bile dobre i razumljive.

Noću se, postupno, stvarao nov krug slušača oko Jonathanovih učenika - krug znatiželjnih galebova koji su ga sate i sate slušali u mraku, pretvarajući se da ne vide jedan drugoga i razilazeći se prije svitanja.

Od povratka je bilo prošlo mjesec dana kad je prvi galeb iz jata prešao zabranjenu granicu i zamolio ih da ga nauče letjeti. Zbog toga čina galeb Terrence Lowell proglašen je izdajicom i prognanikom - i tako postao osmi Jonathanov učenik.

Slijedeće im je noći prišao i galeb Kirk Maynard, krećući se nesigurno po pijesku, vukući lijevo krilo za sobom, a na kraju je pao Jonathanu pred noge.

- Pomozi mi - reče sasvim tiho, samrtničkim glasom. - Želim više os svega na svijetu naučiti letjeti...

- Dobro, dođi - reče mu Jonathan. - Otisni se od zemlje sa mnom, pa ćemo početi.

- Ali, ti me ne razumiješ! Moje krilo. Ne mogu ga ni pomaknuti.

- Galebe Maynarde, slobodan si da budeš svoj, odista svoj, ovdje i sada, i ništa te u tome ne može spriječiti. To je zakon Velikog Galeba, to je jedini pravi zakon.

- Misliš da mogu letjeti?

- Kažem ti samo da si slobodan.

Jednostavno i brzo, bez po muke, Kirk Maynard raširi krila i vine se u tamni noćni zrak. Neobično glasni krik s visine od sto pedeset metara prene jato iza sna.

- Mogu letjeti! Čujte me! MOGU LETJETI!

Do izlaska sunca sakupilo se gotovo tisuću ptica. Stajale su u krugu oko učenika i znatiželjno promatrale Maynarda. Ne hajući da li ih tko vidi, slušale su i upijale riječi galeba Jonathanana.

A on im je pričao o vrlo jednostavni stvarima - kako je pravo svakog galeba da leti, kako je sloboda njihova prava priroda, i kako sve ono što se ispriječi toj slobodi treba odbaciti, bilo da je posljedica propisa, praznovjerja ili ograničenja ma koje vrste.

- Odbaciti - javi se glas iz mnoštva - zar i zakon jata?

- Jedini pravi zakon je onaj što vodi do slobode - odgovori mu Jonathan. - Nema drugog zakona!

- Kako možeš misliti da bismo i mi mogli letjeti kao ti? - dopre i drugi glas. - Ti si osobita, obdarena i nadnaravna ptica, iznad svih ptica.

- Pogledajte Fletchera! Lowella! Charles Rolanda! Judy Lee! Zar su i oni osobite, obdarene i nadnaravne ptice? Ništa više nego svi mi, ništa više nego ja. Razlika je samo u tome, jedina razlika, što su oni shvatili što zaista jesu i počeli to provoditi u djelo.

Njegovi se učenici, svi osim Fletchera, počеше meškoljiti od neugodnosti. Nisu bili svjesni da je to ono što čine.

Skup se povećavao iz dana u dan, neki su dolazili da pitaju, neki da izraze divljenja, a neki

da ih ismiju.

- U jatu se priča, ako nisi sin Velikog Galeba - reče Fletcher Jonathanu jednog jutra, nakon uvježbavanja brzinskog letenja - da si tisuću godina ispred svog doba.

Jonathan uzdahne. "To je cijena nesporazuma", pomisli. "Ili te proglase bogom ili vragom".
- Što ti misliš, Fletcheru? Jesmo li mi ispred svoga doba?

Nastade duga šutnja.

- Pa, ovakvo letenje zacijelo je postojalo oduvijek i mogao ga je naučiti svatko tko ga je želio otkriti; to nema nikakve veze s vremenom. Mi smo, možda, nešto ispred onog što je uobičajeno. Ispred uvriježenog shvaćanja letenja.

- Da, tako nekako - priklopi Jonathan okrećući se polagano na leđa. - To nije ni upola tako loše kao biti ispred svog doba.

Dogodilo se to već idućeg tjedna. Fletcher je tumačio elemente brzinskog leta skupini novajlija. Upravo se izvijao nakon poniranja s visine od dvije tisuće metara, nalik na dugačku sivu traku što je vijorila nekoliko centimetara iznad žala, kad se jedno mladunče, otisnuvši se na svoj prvi let, ispriječi baš na njegovoj putanji, dozivajući majku. U desetinki sekunde, da bi izbjegao sudar, galeb Fletcher Lynd oštro skrenu udesno, brzinom većom od trista pedeset kilometara na sat i udari o granitnu stijenu.

Stijena mu se učini kao gigantska, teška vrata što vode na drugi svijet. Osjeti silan strah i uzbuđenje i sve se zacrni kad udari, a onda zaplovi čudnim, čudnim prostranstvom naizmjenice zaboravljajući, sjećajući se i zaboravljajući, uplašen i tužan, i bje mu žao, silno žao.

Glas, sličan onom što ga je čuo kad je prvi put sreo Jonathan Livingstona, dopre do njega.

- Stvar je, Fletcheru, u tome da nastojim svladati svoja ograničenja postupno i strpljivo. Let kroz stijenu također je u programu, ali tek nešto kasnije.

- Jonathane!

- Poznat i kao sin Velikog Galeba - nadoveže njegov instruktor ravnodušno.

- Što ti radiš tu? Stijena! Zar nisam ... nisam li mrtav?

- Hajde, Fletcheru, saberi se! Razmisli. Ako sad razgovaraš sa mnom, ne možeš biti mrtav, nije li tako? Uspio si samo da naglo i neočekivano promijeniš razinu svijesti. Sad možeš birati. Možeš ostati ovdje i dalje učiti na ovoj razini - koja je, uzgred budi rečeno, mnogo viša od one koju si napustio - ili se vratiti i nastaviti rad s jatom. Starješine su priželjkivale nekakvu nesreću, ali ovo što si im ti priredio nadmašilo je sva njihova očekivanja.

- Želim se, naravno, vratiti jatu. Pa, tek sam započeo rad s novom skupinom.

- U redu, Fletcheru. Sjećaš li se što smo govorili o tijelu, da nije ništa drugo doli sama misao? ...

Fletcher klimne glavom, raširi krila i otvori oči na podnožju hridi i ugleda cijelo jato oko sebe. Kad se pokrene, razlegne se zaglušno kličanje i štopot sitnog kamenja što se odranjalo.

- Živ je! Živ je onaj koji je umro!

- Dodirnuo ga je vrškom krila! Povratio mu život! Sin Velikog Galeba!

- Ne, on to ne priznaje! On je vrag! VRAG! Došao je da uništi jato!

Četiri tisuće galebova, zaprepašteni onim što se zbilo, izvikivalo je VRAG! Vrisak se širio, poput olujnog morskog vjetra. Staklenasta pogleda, oštra kljuna, primicahu mu se da ga satru.

- Hoćeš li da odemo, Fletcheru? - upita ga Jonathan.

- Ne bih imao ništa protiv...

U tili čas nađoše se zajedno, kilometar daleko, a kljunovi nasrnulih ptica okomiše se u prazno.

Jonathan reče:

- Zašto je najteže uvjeriti pticu da je slobodna i da to može sebi dokazati, samo ako malo vježba? Zašto je to tako?

Fletcher je još žmirkao zbog promjene prizora.

- Što si uradio? Kako smo stigli ovamo?

- Rekao si da želiš pobjeći od gomile, nije li tako?

- Da, ali kako si ... - Kao i sve drugo, Fletcheru. Vježbom.

Do jutra je jato zaboravilo svoje bezumlje, ali Fletcher nije.

- Jonathane, sjećaš li se što si jednom davno rekao o tome kako moramo voljeti jato, vratiti mu se i pomoći mu da uči?

- Svakako.

- Ne razumijem kako možeš voljeti rulju koja te je maloprije htjela ubiti.

- Oh, Fletcher, to se ne voli. Ne volimo mržnju i zlo, dabome. Treba učiti da se spozna istinski galeb, ono dobro u svakom galebu, i pomoći im da i sami to vide u sebi. To je ljubav o kojoj sam ti govorio. Sasvim je zgodno kad prokljuviš u čemu je stvar.

- Sjećam se, na primjer, mlada i neobuzdana galeba, Fletchera Lynda, tako se zvao. Upravo je bio protjeran, spreman da se bori s jatom do posljednjeg daha, odlučan da stvori svoj pakao na Dalekim Hridima. a danas, evo, umjesto toga gradi svoj raj, predvođeci cijelo jato na tom putu.

Fletcher se okrene svom instrukturu, a u očima mu se pojavi trunak strave.

- Zar da ih ja vodim? Kako to misliš? Pa, ti si instruktor ovdje! Ne možeš nas napustiti!

- Ne mogu? Zar ne misliš da postoje i druga jata, dragi moj Fletcheru, kojima je instruktor potrebniji nego vama, jer ste vi već nadomak svjetlu?

- Zar ja? Jone, ja sam običan galeb, a ti si ...

- Jedinac Velikog Galeba, zar ne? - Jonathan uzdahne i pogleda prema pučini. - Tebi više nisam potreban. Moraš pronalaziti sebe, svaki dan pomalo, istinskog, neograničenog galeba Fletchera. On će biti tvoj instruktor. Treba ga razumjeti da bi njime ovladao.

Trenutak kasnije Jonathanovo tijelo zaleprša zrakom, svjetlucajući, i uskoro postane posve nevidljivo.

- Ne dopusti da šire glupe glasine o meni, niti da me proglaše bogom. Jasno, Fletcher? Ja sam galeb. Volim letjeti, možda ...

- JONATHANE!

- Jadni Fletcher! Ne vjeruj svojim očima. Njihove su mogućnosti ograničene. Gledaj s pomoću razumijevanja, istraži ono što već znaš i tada ćeš shvatiti kako se leti.

Svjetlucanje prestane. Galeb Jonathan iščezne u zraku.

Nakon nekog vremena galeb Fletcher vinu se do neba i nađe potpuno novu skupinu učenika što su jedva čekali svoju prvu lekciju.

- Za početak - obrati im se sjetno - morate znati da je galeb neograničen simbol slobode, oličenje Velikog Galeba, a veće tijelo, sve do vršaka krila, nije ništa drugo doli sama vaša misao.

Mladi su ga galebovi podrugljivo gledali. "Eh", mislili su, ovo baš ne zvuči kao uputa za

petlju".

Fletcher uzdahne i poče od početka.

- Hm, da ... dakle, ovako - reče i pogleda ih kritički. - Počnimo od horizontalnog letenja.

Izgovorivši to, odjednom spozna da njegov prijatelj nije bio nimalo nadnaravniji od njega samog.

"Nema granica, Jonathane?", pomisli. "E, pa onda će uskoro doći vrijeme kad ću se iznenada pojaviti na tvojoj obali i pokazati ti kako se leti!"

Iako se trudio da bude strog prema svojim učenicima, u jednom ih trenutku Fletcher ugleda onakvima kakvi su zaista bili - a to što je vidio uistinu je volio. "Nema granica, Jonathane?", pomisli još jednom smiješeći se. I tako započe njegova trka za znanjem.